

УПРАВЛІННЯ ТОВАРНИМ АСОРТИМЕНТОМ ЛІСОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Маркетингова концепція управління – це невід’ємна частина управління діяльністю підприємства. Оскільки державні лісогосподарські підприємства поєднують такі види діяльності як охорону і захист лісів, лісогосподарську та лісокультурну діяльність, будівництво лісової інфраструктури та надання адміністративних послуг, маркетингова концепція управління виконує для них роль регулятора як прямого, так і зворотного зв’язку між споживанням і лісогосподарським виробництвом, а маркетингова товарна концепція (поліпшення якості товару) набуває соціального – етичного та глобального змісту.

Відтоді адаптація зарубіжного досвіду управління вимагає розробки комплексних рішень щодо створення ефективних механізмів формування асортименту, які базуються на ідеології управління якістю, методології контролінгу та застосуванні інструментарію аналітичної підтримки бізнес - процесів – інформаційних систем ERP-класу, що працюють у режимі реального часу [1]. Недостатнє опрацювання питань аналітичного забезпечення управління товарним асортиментом вітчизняними лісокористувачами вимагає поглибленого пошуку шляхів модернізації підтримки ефективного їх функціонування на засадах концепції управління за відхиленнями для активізації держлісгоспами інноваційної товарної політики та формування конкурентного асортименту продукції та послуг.

Управління асортиментом держлісгоспів базується на координуванні взаємозв’язаних видів діяльності в процесі оптимізації асортименту з урахуванням стратегічних ринкових цілей держлісгоспів. Управління асортиментом безпосередньо здійснюється маркетинговою службою держлісгоспу, яка керується галузевими стандартами та даними маркетингових досліджень, а ефективність управління асортиментом забезпечується комплексом маркетингових, фінансових і стратегічних підходів, кінцевий результат реалізації яких забезпечує певний обсяг прибутку.

В основі формування асортименту закладена асортиментна концепція, яка здійснюється різними методами залежно від масштабів збуту, обсягів реалізації та специфіки продукції, товарів та послуг підприємства.

У процесі планування товарного асортименту підприємство керується критеріями, які визначають економічну ефективність наявного асортименту продукції – динаміка обсягів реалізації деревини та лісопродукції на ринку, стабільність обсягу реалізації, рівень норми й обсяг прибутку від реалізації, в якому акумулюється енергія та позитивний прояв управління товарним асортиментом на основі стратегічного контролінгу (виявлення причини збільшення чи зменшення потенціалу та можливостей досягнення його нарощування, складання стратегічного плану і відстеження відхилень від бажаного стану з розкриттям факторів та причин).

Контролінг як ідеологія управління формуванням прибутку на етапі розробки товарного асортименту, вимагає деталізації та розшифровки змісту показників, що характеризують діяльність державних підприємств лісового господарства за результатами обліку виробничих витрат і калькулювання собівартості продукції за методом «стандарт-кост», виявляє відхилення фактичних витрат від стандартних [2].

У країнах СНД застосовується аналог – нормативний облік витрат на виробництво і калькулювання собівартості продукції, зарубіжна практика відхилення від стандартів

рекомендує їх не документувати. Стандарти після їх розрахунку узгоджуються з відповідальними виконавцями, після чого останні стежать за дотриманням стандартів і вживають заходів з попередження відхилень від них.

При відмові від документування відхилень від норм по витратах рекомендується застосовувати індикатори управління товарним асортиментом держлісгоспів, де у кожній ситуації позитивне відхилення сприятливе, а негативне – несприятливе [3] (табл. 1).

Таблиця 1.

Рекомендовані індикатори управління асортиментом держлісгоспів

№	Групи показників				
	ресурсні	результативні	інтенсивності	оціночні	екологічності
1. Деревні ресурси					
1.	Лісова площа	Обсяг користування ресурсами деревини	Використання деревних ресурсів за масою	Вихід товарної продукції з 1 м ³ , з 1 га	Розмір шкоди від заготовлення, транспортування і перероблення деревини
2	Обсяг ресурсів та відпуску ресурсів	Обсяг товарної продукції Обсяг отриманого прибутку	Використання ресурсів за площею	Отримано прибутку з 1 м ³ , з 1 га	
2.Недеревні ресурси лісу					
1	Лісова площа	Обсяг ресурсів, які використовуються фактично	Використання ресурсів за масою	Вихід товарної продукції	Розмір шкоди, спричинений лісовому господарству від використання дикорослих
2	Обсяг лісоексплуатаційних ресурсів, залучених до господарського використання	Обсяг товарної продукції Обсяг прибутку	Використання ресурсів за площею	Обсяг отриманого прибутку з 1 га	
3. Мисливські ресурси					
1	Площа мисливських угідь	Кількість відстріляних мисливських тварин	Використання мисливських тварин	Кількість отриманої продукції з одиниці площі	Розмір екологічної шкоди, яку спричиняють дикі тварини лісу та сільськогосподарським культурам
2	Бонітет мисливських угідь * К-ть мисливських тварин можливих до відстрілу	Обсяг заготовленої продукції полювання в натуральному вигляді Обсяг товарної продукції мисливства	Використання мисливських угідь	Вихід продукції мисливства на 1 га мисливських угідь	
4. Рекреаційні ресурси					
1	Лісова площа	Середній час одного	Інтенсивність відвідування	Покращення здоров'я	Витоптування лісової площі

		відвідування рекреантом лісу	рекреаційних лісів	рекреантів	
2	Площа лісів рекреаційного призначення	Кількість відвідувань рекреантами лісу за рік	Інтенсивність відвідування привабливо рекреаційних лісів	Вартість зібраних рекреантами грибів, ягід, плодів, горіхів і т. д.	Пошкодження підросту ягідників та грибовищ

*Примітка: кількість звірів та птахів, що припадає на 1000 га площі угідь.

Реалізація системи управління товарним асортиментом дасть можливість застосовувати принцип наскрізного планування товарного асортименту за групами показників та видами ресурсів, дозволить врахувати всю сукупність робіт єдиного технологічного циклу: охорона і захист лісових ресурсів – відтворення лісових ресурсів – заготівля – обробка та перероблення лісопродукції – реалізація продуктів, виробів, надання послуг, а уникнення втрат на стиках циклу дасть можливість збільшити виробництво кінцевої продукції з лісової сировини та оптимізувати товарний асортимент згідно вимог ринку.

Отже, впровадження удосконалених форм організації праці й управління лісогосподарськими підприємствами слід розглядати як чинники здійснення інноваційної товарної політики, яка створить конкурентні переваги та зміцнить ринкові позиції лісокористувачів.

Список використаних джерел:

1. Калабухова С. В. Модернізація аналізу компонентів управління підприємницькою діяльністю / С. В. Калабухова // Фінанси, облік і аудит. – 2010. – № 15. – С. 251–257.
2. Яковенко К. В. Особливості контролінгу процесу інноваційної діяльності промислових підприємств / К. В. Яковенко // Бізнесінформ. – 2012. – № 5. – С. 75–78.
3. Сенько Є. І. Система показників оцінки комплексного використання лісових ресурсів. Науковий вісник: Еколого-економічні проблеми розвитку лісового комплексу / Є. І. Сенько, Н. С. Дворянина // Збірник науково-технічних праць. – Львів: Укр. ДЛТУ, 2001. – Вип. 11.3 – С. 46–53.